

חוש הומור - מציל מכעס

[בתענית מסופר על אותם 'אינשי בדוחי' שזכו להיות בני עוה"ב, כי הרבו שלום, ודאי לא השתמשו בבדיחות בעלמא - אלא הצליחו לשים דברים בפרופורציות נכונות, ע"י מבט מבדח על הדברים!] צריך לדעת ש'חוש הומור' היא מידה טובה שניתן לרכוש אותה באמצעות עבודת המידות, ולימוד מוסר באופן נכון. אם רוצים מושג עד כמה ניתן לשלוט ברגשות - אפשר לראות כאן בגמרא את הנהגתו של ר' יהודה, כששכב על ערש דווי, והתלמיד המנודה בא לבקרו. באמצעות חיוך, ואמירה שנונה, שבה התלוצץ על מצבו הרפואי - הפשיר את האווירה הבלתי נעימה.

כד חזייה רב יהודה חייד אמר ליה לא מסתייד דשמתיה לההוא גברא אלא אחוכי נמי חייד בי? א"ל לאו בדידך מחייכנא, אלא דכי אזלינא לההוא עלמא בדיחא דעתאי דאפילו לגברא כוונתך לא חניפי ליה. [יז.]

הגאון רבי שלמה ולבה זצוק"ל היה אומר שהדרך הטובה ביותר להנצל מכעס והקפדה על אחרים היא באמצעות חוש הומור.

'חוש הומור' - לא מדובר על עיסוק בליצנות זולה ח"ו - אלא על זוית ראייה מחוייכת על העולם.

במלחמת היצר - ההתמודדות הכי מוצלחת היא להתרחק מנסיון?

ניגש אליו עובר אורח, והוכיח אותו בקול: תתבייש לך! אני, גם עם עשרה קבין של יין, לא הייתי משפיל את עצמי כחזיר אשפתות. השומעים גיחכו, וכי יש לך מושג איך אדי היין היה משפיע עליך? החכמה האמיתית היא לא לשתות, אבל אחרי הלגימה כבר כמעט שאין שליטה...

כך גם במלחמת היצר - ההתמודדות הכי מוצלחת היא להתרחק מנסיון!

אדם שנכשל, עיקר התביעה עליו היא - מדוע הוא התקרב לשדה הנסיון? שם כבר הסחף כמעט שאינו נשלט.

ככל שאדם מתאמץ בכל כוחותיו, להישמר ולהתרחק מכל נדנדוד נסיון ועוון, כך ה' מסייע לו לשמור על טהרתו וקדושתו.

דתניא ר' אילעאי אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ועשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. [יז.]

החפץ חיים זצוק"ל היה אומר שכאשר אנו רואים אדם שנכשל בחטא חמור, אנו בזים לו בליבנו - מתוך תחושה של - 'אני לא מסוגל לעשות כאלו דברים'.

אבל האמת היא שכל עוד לא נקלענו למערבולת מלחמת היצר המתעה והמסחרר - זו לא חכמה לומר כך.

ומסביר זאת במשל - שיכור נסרף ברחוב, ומעד לתוך ביב שופכין, מרוב אדי אלכוהול שערבלו את ראייתו, וסרבלו את צעדיו.

בימינו אסור להשליך על ריצפת ביהמ"ד שום דבר!

ההיגיינה של ימיהם - עם קרקע עפר או עץ - אפילו בבית לא היו מקפידים כל כך על נקיון הריצפה, וגם כשניקו היא לא היתה חלקה... לא היה חסרון אם השליכו ציפורניים ארצה.

אבל בימינו, שהושפענו מאומות העולם, שהאדירו את 'תרבות הדיוור', וברוב בתי העולם הריצפה מחופה באריחים בוחקים של קרמיקה ופרקט יקרים, שמקפידים על נקיונם באופן קבוע.

ממילא פשוט שיהיה אסור להשליך שום דבר בבית המדרש, כדי שלא יהיה בזה ביזוי כבוד בית המדרש - שמקפיד עליה פחות מביתו.

אמר רב שמן בר אבא הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד, ושקלינהו לטופריה בשיניה, וזרקניהו, שמע מינה תלת וכו', וש"מ מותר לזורקן, איני והתניא שלשה דברים נאמרו בצפרנים הקוברן צדיק שורפן חסיד זורקן רשע? טעמא מאי שמא תעבור עליהן אשה עוברת ותפיל, אשה בי מדרשא לא שכיחא. [יח.]

יש להבין איך ר' יוחנן השליך ציפורניים בבית המדרש, ומדוע אין בזה ביזוי כבוד בית המדרש?

מסביר הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א שבתנאי

האם אדם מסוכן יותר מבע"ח?

ביניהם, ולפי כולם אדם 'בעל בחירה' מסוכן יותר מבעלי חיים וחפצים דוממים שאינם בעלי בחירה.

הנושא כאן מבוסס על מה שאמרו חז"ל [שבת לב]. ש'השטן מקטרג בשעת הסכנה', כך שאמנם אין לאף אחד כח להזיק אלמלי גזירת שמים כמו שכתב הגר"א.

אבל הוא עלול לגרום לו להיות במצב של 'שעת סכנה' - וכך ח"ו יגזר עליו להינזק.

ובפרט שכדי להינצל מ'מקום סכנה' של בעל בחירה צריך יותר זכויות - גם בבין אדם למקום וגם בב"א לחברו [ע"י העמק דבר] כי ההצלה כרוכה בביטול הבחירה.

ולכן ראובן רצה להוציא את יוסף מידיהם של אחים שהם בני בחירה - אבל הנחשים העקרבים שבבור כדי להגביר את הסיכויים שלו להינצל.

ולמעשה, אנו צריכים מאוד להישמר לא לסכן שום אדם [במיוחד בנהיגה] כי חוסר זהירות עלול לגרום לקטרוג שמסוגל להזיק, וגם יכול להתגלגל ע"י חובה.

כשנזהרים כראוי, זוכים שיתגלגל דרכו רק דברים טובים.

לתגובות: peninim88@gmail.com

הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

ומי אמר שמואל שמא יקדמנו אחר? והאמר רב יהודה אמר שמואל בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני? אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים. [יח:]

האחרונים דנו על הסוגיה של השתדלות ובחירה, והסיכון להינזק מבני בחירה אחרים, ולכאורה מצאנו בזה מחלוקת האור החיים והגר"א.

מפורסמים דברי האור החיים, שראובן רצה להשליך את יוסף לבור אפילו שיש בו נחשים ועקרבים, כדי להציל אותו מהאחים: "לפי שהאדם בעל בחירה ורצון ויכול להרוג מי שלא נתחייב מיתה, משא"כ חיות רעות לא יפגעו באדם אם לא יתחייב מיתה לשמים".

ומאיך הגאון רבי זונדל מסלאנט זצוק"ל הביא בשם הגר"א - שמה שמורגל בפי העולם שבעל בחירה יכול לעשות לאדם רע, בלתי גזירת הבורא, זהו טעות!

כל ההבדל הוא, שבדבר שאינו בעל בחירה - נגזר בדיוק ע"י איזה אבן ינגף, ואילו באדם בעל בחירה לא נגזר ממי ינזק או ע"י מי ינצל.

אבל אם לא נגזר משמים - אין אדם יכול לעשות לו מאומה! הגאון רבי דוד כהן שליט"א מבאר שבאמת אין מחלוקת